

UZASADNIENIE

wyroku w całości

Decyzją z 26.11.2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., po rozpoznaniu wniosku z 20.11.2019 r., na odmówił Z. S. prawa do ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowy, a tym samym przeliczenia emerytury w oparciu o wynagrodzenia ustalone na podstawie stawki godzinowej zaszeregowania z okresu zatrudnienia w Centrali (...) w W. od 1.04.1980 r. do 31.12.1981 r., argumentując, że nie można ustalić faktycznie osiąganego wynagrodzenia w danym miesiącu, gdyż brak jest informacji o ilości przepracowanych w danym miesiącu godzin.

/decyzja - k.20 akt ZUS/

Wnioskodawca złożył odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez ponowne przeliczenie jego kapitału początkowego oraz wysokości emerytury. W treści odwołania wskazał, że pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w Centrali (...) w W. od 1.04.1980 r. do 31.12.1981 r., konkludując, że wbrew wywodom ZUS wyliczenie jego wynagrodzenia jest zatem możliwe.

/odwołanie – k.3 - 4/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie.

/odpowiedź na odwołanie – k. 9 – 9 odwrót/

Na rozprawie w dn. 15.06.2020 r. wnioskodawca poparł odwołanie, wyjaśniając, że sporny jest tylko okres zatrudnienia w zakładach (...) od początku pracy w tym zakładzie do końca 1981 r., natomiast pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania.

/e-prot. z 15.06.2020 r.: 00:00:22/

Na rozprawie w dn. 16.09.2020 r. - bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku w n/n sprawie – strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska.

/e-prot. z 16.09.2020 r.: 00:00:25, 00:05:01/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca Z. S. urodził się (...), od dnia 17.09.2019 r. pobiera emeryturę przyznaną na mocy decyzji z 26.09.2019 r., której wysokość obliczono na podstawie art. 26c ustawy emerytalnej.

/okoliczność bezsporna, decyzja k. 10 akt ZUS/

Kapitał początkowy dla wnioskodawcy wyliczony na dzień 1.01.1999 r. wyniósł 115305,50 zł.

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z 10 lat kalendarzowych 1979-1988 przyjęto wynagrodzenia ubezpieczonego w następującej wysokości:

-za rok 1979 – 54579,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 63924,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 85,38 %,

-za rok 1980 – 30857,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 722480,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 42,57 %,

-za rok 1981 – 28800,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 92268,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 31,21 %,

-za rok 1982 – 103537,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 139572,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 74,18 %,

-za rok 1983 – 184454,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 173700,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 106,19 %,

-za rok 1984 – 170980,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 202056,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 84,62 %,

-za rok 1985 – 276941,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 240060,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 115,36 %,

-za rok 1986 – 375037,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 289140 000,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 129,71 %,

-za rok 1987 – 469470,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 350208,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 134,05 %,

-za rok 1988 – 581955,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 637080,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 91,35 %,

Za okres od 1.04.1980 r. do 31.12.1981 r. przyjęto wynagrodzenie minimalne wobec braku zaświadczenia o zarobkach.

Wyliczony na podstawie powyższych danych wskaźnik wyniósł 89,46 %.

/obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego - k.45 akt kapitałowych ZUS/

W okresie od 1.04.1980 r. do 31.10.1988 r. wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Centrali (...) Oddział w Ł..

Podczas zatrudnienia w w/w zakładzie pracy wynagrodzenie wnioskodawcy od 1.04.1980 r. do 31.12.1981 r. było ustalone według stawki godzinowej i kształtowało się następująco:

- od 1.04.1980 r. – 19,90 zł/godz. plus premia regulaminowa.

-od 1.07.1980 r. - 22,50 zł /godz. plus premia regulaminowa

- od 1.09.1980 r. - 24,00 zł/godz. plus premia regulaminowa

-od 1.10.1980 r. - 26,00 zł/godz. plus premia regulaminowa.

Nie zachowała się dokumentacja płacowa ze spornego okresu zatrudnienia od 1.04.1980 r. do 31.12.1981 r., a jedynie zachowały się karty wynagrodzeń wnioskodawcy z lat 1982-1988.

Wnioskodawca w badanym okresie pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonywał pracę w systemie jednozmianowym, od poniedziałku do piątku przez 8 godzin dziennie, a w soboty przez 6 godzin dziennie.

/umowy o pracę k. 5-6, angaże k. 7, legitymacja ubezpieczeniowa k. 8, dokumenty w aktach osobowych: umowy o pracę, z 1.04.1980 r. i z 15.04.1980 r., angaże z 5.09.1980 r., z 3.10.1980 r., z 19.07.1980 r., zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, zeznania wnioskodawcy e-prot. z 15.06.2020 r.: 00:04:12 w zw. z e-prot. z 16.09.2020 r.: 00:04:45, zeznania świadka W. M. e-prot. z 15.06.2020 r.: 00:11:42/

W spornym okresie wnioskodawca był niezdolny do pracy od 21 do 24.12.1981 r. i od 28 do 31.12.1981 r.

/zeznania wnioskodawcy e-prot. z 15.06.2020 r.: 00:04:12 w zw. z e-prot. z 16.09.2020 r.: 00:04:45, legitymacja ubezpieczeniowa k. 8/

Uwzględniając w/w stawki godzinowe w spornym okresie od 1.04.1980 r. do 31.12.1981 r. przy przyjęciu normatywnego czasu pracy wnioskodawcy, wyniosły od kwietnia do grudnia 1980 r. – 40361,60 zł, a w 1981 r. – 60996,00 zł. Wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniosła 120501,04 zł, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 96,04%/ Do wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto wynagrodzenia ubezpieczonego w następującej wysokości:

za rok 1979 – 54579,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 63924,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 85,38 %,

za rok 1980 – 53218,60 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 72480,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 73,43 %,

za rok 1981 – 60996,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 92268,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 66,11 %,

za rok 1982 – 103537,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 139572,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 74,18 %,

za rok 1983 – 184454,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 173700,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 106,19 %,

za rok 1984 – 170980,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 202056,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 84,62 %,

za rok 1985 – 276941,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 240060,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 115,36 %,

za rok 1986 – 375037,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 289140 000,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 129,71 %,

za rok 1987 – 469470,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 350208,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 134,05 %,

za rok 1988 – 581955,00 zł, co przy kwocie rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za dany rok kalendarzowy wynoszącej 637080,00 zł dało stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia o wartości 91,35 %.

Kwota składek zewidencjonowanych na koncie wnioskodawcy z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 123842,58 zł.

Kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 520386,98 zł.

Średnie dalsze trwanie życia 217,10 miesięcy,

Wyliczona kwota emerytury w dacie wydania zaskarżonej decyzji wynosi 2967,43zł.

Od marca 2020 r. emerytura wynosi 3073,07 zł

/ wyliczenia hipotetyczne ZUS k.30 -36 /

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS, w szczególności na podstawie zachowanej dokumentacji pracowniczej wnioskodawcy pochodzącej ze spornego okresu jego zatrudnienia w zakładach (...), których autentyczności i wartości dowodowej nie kwestionowała żadna ze stron, a i Sąd nie znalazł żadnych powodów by czynić to z urzędu.

W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, że wnioskodawca otrzymywał stawkę godzinowa wynagrodzenia wskazaną na zachowanych angażach oraz, że świadczył on pracę w ilości obowiązujących wówczas norm czasu pracy, gdyż wynika to zarówno z zachowanej dokumentacji osobowej z badanego okresu, jak i koherentnych z nią zeznań świadka i wnioskodawcy. Świadek miał stosowną wiedzę w tym zakresie, albowiem był w badanym okresie bezpośrednim przełożonym wnioskodawcy. Organ rentowy nie kwestionował wartości dowodowej zeznań świadka w toku postępowania.

Sąd przyjął, że hipotetyczne wyliczenia dokonane przez ZUS powinny zostać uwzględnione wnioskodawcy przy wyliczaniu wysokości kapitału początkowego, bowiem znajdują one jednoznaczne potwierdzenie w zgromadzonym materiale dowodowym, a w szczególności w załączonych angażach wnioskodawcy ze spornych okresów zatrudnienia, a nadto przy uwzględnieniu normatywnego czasu pracy obowiązującego w badanym okresie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest uzasadnione.

Zgodnie z treścią art.114 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. , poz.53 ze zm.), prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Zgodnie z art. 111 ust. 1 ustawy emerytalnej, wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego:

- 1) z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia,
- 2) z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury lub renty albo o ponowne ustalenie emerytury lub renty, z uwzględnieniem art. 176,
- 3) z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty

- a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

Zgodnie z ust. 2 i ust. 3 powołanego przepisu wskaźnik wysokości podstawy wymiaru, obliczony na zasadach określonych w art. 15, mnoży się przez kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia, a podstawa wymiaru emerytury lub renty, ustalona na zasadach określonych w ust. 1 i 2, podlega wszystkim waloryzacjom przysługującym do dnia zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie tej podstawy.

Zgodnie z treścią art.173 ust.1 ustawy emerytalnej, dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art.174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art.26 ust.3 dla osób w wieku 62 lat (art.173 ust.2 ww. ustawy). Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (art.173 ust.3 ww. ustawy).

W art. 174 ust. 1 w/w ustawy, postanowiono, że kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Natomiast zgodnie z ust. 2 tego przepisu przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

W myśl ust. 3 w/w przepisu podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

W myśl ust. 7 analizowanego przepisu do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 roku.

Zgodnie natomiast z treścią ust. 8 przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24% tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku, według wskazanego w nim wzoru.

Z kolei w myśl art. 15 ust. 1 powyższej ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na

ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Natomiast stosownie do brzmienia ust. 2a tego samego przepisu, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

Z kolei na podstawie ust. 6 omawianego przepisu na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

W myśl art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24 według art. 25. ust. 1 ustawy emerytalnej stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Emerytura, ustalana według zreformowanych zasad dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi, w jakim ubezpieczony przechodzi na emeryturę (art. 26 ust. 1 ustawy emerytalnej).

Zgodnie zaś z art. 53 ust. 1 w/w ustawy emerytura wynosi:

- 1) 24% kwoty bazowej, o której mowa w art. 19, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, oraz
- 2) po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych,
- 3) po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych.

Stosownie do art. 116 ust. 5 powyższej ustawy do wniosku o emeryturę lub rentę powinny być dołączone dowody uzasadniające prawo i wysokości tego świadczenia, co oznacza, że ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na wnioskodawcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2001 roku II UK 297/00).

Przytoczone zasady postępowania – w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 r., III UZP 2/03 (OSNP 2003/14/338) - tak przy ustalaniu prawa do świadczenia, jak i jego przeliczaniu, pozwalają na ogólną uwagę, iż zamiarem ustawodawcy było umożliwienie ubezpieczonym dokonanie wyboru, w ramach prawa, najkorzystniejszego z ich punktu widzenia okresu, z którego podstawa wymiaru składek ubezpieczeniowych, będzie stanowić podstawę wymiaru świadczenia.

Istota niniejszego postępowania sprowadziła się do rozstrzygnięcia, czy możliwym jest przyjęcie innych wartości wynagrodzenia wnioskodawcy w okresie zatrudnienia w Zakładach (...) od 1.04.1980 r. do 31.12.1981 r. przy wyliczaniu kapitału początkowego ubezpieczonego. Nie ulegało wątpliwości, że wartość kapitału początkowego ubezpieczonego przekłada się bezpośrednio na wysokość świadczenia emerytalnego. W rozpoznawanej sprawie ZUS przyjął za w/w sporny okres wynagrodzenie minimalne.

W toku niniejszego postępowania Sąd, na podstawie dokumentacji osobowej wnioskodawcy, ustalił jednak inną wysokość wynagrodzenia za pracę w w/w spornym okresie. Na podstawie dokumentów, takich jak kolejne angaże można było bowiem ustalić rzeczywistą wysokość wynagrodzenia ustalonego według stawek godzinowych przy przyjęciu obowiązującego w tym okresie normatywnego wymiaru czasu pracy, które było niewątpliwie wyższe niż minimalne. Nie ma zdaniem Sądu żadnych wątpliwości, że wnioskodawca od 1.04.1980 r. do 31.12.1981 r. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, gdyż wynika to zarówno z akt osobowych jak i korelujących z nimi zeznań świadka i wnioskodawcy.

Zgodnie z treścią §21 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. nr 237, poz.1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Wskazana regulacja §21 ust.1 powołanego rozporządzenia stanowiąca odpowiednik obowiązującego do dnia 23 listopada 2011 roku §20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. nr 10, poz.49) wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak aby wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana i w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (tak stanowi m. in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 lipca 1997 roku - II UKN 186/97, a także wyroki: Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 marca 1997 roku - III AUa 105/97, Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 27 czerwca 1995 roku - III AUr 177/95, czy Sądu Apelacyjnego Białymstoku - III AUr 294/93).

Do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych może być uwzględnione tylko wynagrodzenie faktycznie uzyskane przez ubezpieczonego w danym okresie, a nie zaś wynagrodzenie ustalone na podstawie przypuszczeń czy też uśrednień. Jedynie wynagrodzenie ubezpieczonego ustalone w sposób niewątpliwy, wobec którego nie istnieje wątpliwość, iż zostało ono zawyżone, może być podstawą do ustalenia współczynnika wysokości podstawy wymiaru.

Należy podkreślić, że Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane i ich dopuszczenie za celowe.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę dostępnej dokumentacji związanej z okresem zatrudnienia wnioskodawcy od 1.04.1980 r. do 31.12.1981 r., co dało podstawę do oceny prawidłowości zaskarżonej decyzji w świetle postawionych jej zarzutów.

Sąd miał na uwadze, że wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego. Chodzi tutaj o umowy pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. W takim wypadku uwzględnić można składniki wynagrodzenia, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stałe i w określonej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 r., III AUa 1555/11, LEX nr 1113058).

Informacje zawarte w dokumentacji osobowej wnioskodawcy z badanego okresu zatrudnienia w zakładach (...) pozwoliły ustalić wysokość wynagrodzenia, które przyjął Sąd w sposób pewny. W angażach zawarte są bowiem informacje o wysokości wynagrodzenia ustalonego według wskazanych w nich stawek godzinowych, a nadto z akt osobowych i zeznań świadka oraz wnioskodawcy bez wątplenia wynika, że odwołujący w badanym okresie pracował w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wskazać należy, że w przypadku braku innych dokumentów zwłaszcza płacowych wiarygodnym potwierdzeniem wysokości otrzymywanego wynagrodzenia mającym decydujące znaczenie są stawki godzinowe przyjęte w zachowanej dokumentacji osobowej pracownika. Ciężar dowodu niewątpliwie w tej sytuacji spoczywa na wnioskodawcy zgodnie z treścią przepisu art. 6 k.c. W tej sytuacji wysokość wynagrodzenia wnioskodawcy musi być w sposób pewny ustalona. Warunek ten, w ocenie Sądu spełniły przedstawione angaże pochodzące z badanego okresu zatrudnienia od 1.04.1980 r. do 31.12.1981 r., gdyż na tej podstawie możliwym było odtworzenie wynagrodzenia ubezpieczonego w sposób pewny, wobec którego nie istnieje wątpliwość, iż zostało ono zawyżone. Dodać należy, że dokumentacja osobowa w tym płacowa z tego okresu nie istnieje. Natomiast wnioskodawca nie żądał uwzględnienia żadnych innych składników jego wynagrodzenia (w szczególności nie wnosił o uwzględnienie premii regulaminowej) poza wynagrodzeniem zasadniczym wyliczonym według stawek godzinowych wynikających z angaży i pełnego wymiaru czasu pracy.

Zgodnie z ustaloną linią orzecniczą Sądów Okręgowych, Apelacyjnych i Sądu Najwyższego w przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację z akt osobowych, taką jak min.: umowy o pracę, angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia uwzględniając tylko „pewne” składnik wynagrodzenia, wypłacane w danym okresie stale i w określonej wysokości przy przyjęciu wymiaru czasu pracy udowodnionego przez ubezpieczonego co też Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie uczynił w badanym okresie zatrudnienia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 11.12.2017 r. III AUa 1071/16, LEX nr 2423321, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.08.2016 r. III AUa 1723/15, L., wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 24.05.2016 r. III AUa 119/16, L., wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 29.10.2015 r. III AUa 822/15, L., wyrok Sądu Okręgowego w Kaliszu z 18.09.2013 r. V U 466/13, L., wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 12.02.2013 r. III AUa 1024/12, L.).

W ocenie Sądu, w podstawie wyliczenia kapitału początkowego należało uwzględnić wynagrodzenia obliczone zgodnie z dostępnymi danymi z angaży z badanego okresu, przy uwzględnieniu wskazanych tam stawek godzinowych. Sąd w tym zakresie miał na uwadze, że uregulowania przyjętej tam stawki wynagrodzenia czyniły możliwym ustalenie wysokości wynagrodzenia przy uwzględnieniu normatywnego czasu pracy i stawki godzinowej. Przyjęto normatywny czas pracy z uwagi na brak dostatecznych dowodów, że wnioskodawca wykonywał pracę ponad przewidziane normy i w jakim zakresie.

Należy zauważyć, że w objętych sporem okresie zatrudnienia, był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy a normy czasu pracy określały przepisy prawa pracy. Na mocy art. 1 ustawy z 18.12.1919 r. „o czasie pracy w przemyśle i handlu” (tj. Dz.U.33.94.734) czas pracy wszystkich pracowników, zatrudnionych na mocy umowy w przemyśle, handlu, górnictwie, komunikacji i przewozie oraz innych zakładach pracy, choćby na zysk nie obliczonych, a prowadzonych w sposób przemysłowy, niezależnie od tego, czy te zakłady pracy są własnością prywatną, czy państwową, czy też organów samorządowych wynosi bez wliczenia przerw odpoczynkowych najwyżej 8 godzin na dobę, w sobotę 6 godzin na dobę i nie może przekraczać 46 godzin na tydzień. Zgodnie zaś z art. 129 § 1 kp w brzmieniu obowiązującym od 1.01.1975 r. czas pracy nie może przekraczać 8 godzin na dobę i 46 godzin na tydzień.

Reasumując – w świetle dostępnej dokumentacji osobowej skarżącego możliwym było jedynie odtworzenie jego zarobków w sposób pewny z uwzględnieniem stawek godzinowych ustalonych zgodnie z angażami z badanego okresu zatrudnienia i z uwzględnieniem pełnego wymiaru czasu pracy.

Organ rentowy dokonał stosownego hipotetycznego wyliczenia wartości kapitału początkowego i wysokości emerytury przy uwzględnieniu wynagrodzeń wnioskodawcy z badanego okresu od 1.04.1980 r. do 31.12.1981 r. wyliczonych przy przyjęciu stawek godzinowych oraz pełnego wymiaru czasu pracy. Wnioskodawca nie kwestionował hipotetycznego wyliczenia ZUS pod względem rachunkowym, a Sąd nie znalazł żadnych powodów by czynić to z urzędu. Kapitał początkowy wyliczony hipotetycznie z uwzględnieniem spornych wynagrodzeń odwołującego na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi 120501,04 zł, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 96,04%, co niewątpliwie jest korzystniejsze od przyjętych dotychczas przez ZUS.

Na mocy art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.

A.P.

z/ odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS, wypożyczając akta ZUS

12.10.2020r.